

Empress of India

Jobs 40

1850

卷之三

ԱՆԴՐԻՎ. Ասեմբենի մէջ Հօրեն մը : — Ասմաքուրաց
Անդրիվի : Խառնեց Եղիշեկուսաց պիճակուրաց թիւն : —
Բառաւառաւա : Ասեմբենի բարսելու :
ԳՐՈՒՄ. Ասեմբենի Եղրաց թիւ մէջ բառն Յուստուրաց
Հոգու եղաւ : Ասմաքուրաց թէ եած բառն մէջ ու ուրիշ թէ ուրիշը :
Ասեմբենի մուստուրաց առա յուր մը : — ԱԾեմբենի մէջ
Եղրաց թիւն ստորագուստ առա յուր մը : — Եղրաց թիւն զուգացական
Հոգու պատուաց առա յուր մը : Ասեմբենի Եղրաց թիւն բառն առա յուր
ԱՆԴՐԵՎ. Ասուսի պայման է լին և զան պատասխա : Բարսեն
Անդրեվի պատասխա : Անդրեվի համացարաց թէ առա յուր եած առա յուր

ԱՐԵՎԱՏՅԱՆ - Պատրիարքի պարզաբնակ պատմութեան
առաջնահատ է Խորեացին ուղարկած առաջնահատը գրած առաջնահատը
ՕՄԲԱՅԻՆ - Տիգրանի պատմութեան լուսաբարը :
ՏԱՐԱՎՈՐԻ - Վայումանը :
ԱՐԵՎԱՏՅԱՆԻՆ - ՀՀԴ ՌԱԲԻ - Աշուացին պատմութեան
առաջնահատ պատմութեանը : (ԳԵՐԺ-)
ՀԱՅՈՒԹՅԱՆ - Եղիշեան ուղարկածը :
ԱՐԵՎԱՏՅԱՆԻՆ - Պատրիարքի պատմութեան կը լուսաբար առաջնահատը :

TURSPH

ԱՐԵՎԱՆԸ, Մ. Պ. Գ. Ե. Մ. Տ. Բ. Հ. 30
ԱՐԵՎԱՆԸ: Շաբաթ 21ին Արքը գեղև հոգացրուի
մը խանութեն կրաք և վելույթ քանի ստեղծէն շատերը
մահիր գարձուց, որուն մեկուն մեջ շատ ազգան-
գեղացիներ՝ որոնք քիչ մը ստան մշաքելուն գի-
շերը հնա որակած էին, կրտքին դոհ եղան: Առաջ
թիւր միաւու 100ի կը հասնի:

ԱՐԱՐԱՏԻ. Աս մօտեր Մահմատոսմին քանի
մը կողմէրը յափշաւիչէ անառուները, գլխաւորա-
քար արջ ու դայլ սկսան շտոնալ, որտք մինչեւ
կենցրան ու քաղցրերան մաս ահցը, որ գուրի ա-
նանոց շատ վաս կու տան, օրովհետեւ րուզը եր-
կիրը պատերազմի միհակի մէջ ըլլալով՝ ժողովրդան
վեծքրաք ժապաւած են և անոր համար չենի կընար
անանց գեմ երթի ու վիճուել: Դեղոցիք աս բանին
համար հասուխարամեան աղերսագիր առաջով եւ-
կրած վասմին ցայցներով՝ հրանոն առն որ զին-
քերնին եռ առնեն, որովէս զի առ անկոչ Հորթը
երևնցը հեռացնեն:

Ф. II. 2. 1. 1. 1. 1.

շամայութեան ըստ ու, պրութառական չէ առաջ գործեալ քաղաքական առաջակա միավութիւնը ու առաջական կեցուածքը ու շարժումը՝ անդպահաց ծովականին բուն վրաց մեծ ապաւորութիւն ըրաւ, ու ըստից ասունք անմենելիք խօսանել մուածմանց մէջ են կած էն, ու Լուզ ։ Նարուց սինին ակնարկելով ըստ Հարցմանցը խօրին ժապարով մը պատասխան կատացին Բայց ընդ հանրապէտ խօսելով թէ եղէւու ։ Լուզ Նարուցն նաև ական զարութեան փայ Բայք վիճաքը զաւեւ ուրախ ցուցուց, բայց Նարուցն ան կազմեական միավութեանը զահ չէ, որովհետեւ զաշամանականները զ ուրա հանելորդ, նաև ասպինելորդ ան եռանդու ու Նարուցն պահ վրաց ան յօժապահութիւնը չեն ցոյցներ, որն որ Նարուցն անը կը բաշխան։ Լուզ ։ Նարուցն անը ցնելու առաջարկ կացը կ ունի երեցը կը պառար, որն որ չպարութեան նշան է, նաև ական զարութեան հասարակ աւելի Օպէկտնեան ու ժուկնելի իշխաննին կողմն են, եւ քանի մը բարդի ներ կը հասաւուն որ զարբն մէշն և սոցէ ծառէն

վիլ աղապահն ով լուսած ըլլայ, բայց ոս լուրի
այնշափ սոսոյդ չ'երեւար:

— Ա ոք, աւարդիկոնին շարժմանահամ բրած ձամբար-
դու մերմար սոտուկի, մէկ յալթամուկ մըն էր, կրան-
իկ, քարե, և վառանշ քաղաքները կարծես թէ իրենկ-
իր նայմ եղած էին: Եվսանշ քաղաքը 70 տարեկան
ծեր անկարող դիմուոր մը նարուեսն կայսիր եղաւը,
որդին աւելակելով զգացած ուրուխութենէն գետին
ինձաւ մեռաւ: Աւստրուկի շնորհածուր լուսակաց կը
զուռցէ որ լուսը՝ աւարդիկոնին գլխաւոր ջանքը զե-
ղացիների իրեն կողմբ շահէի է, որն որ շատ տեղավոր
գրուխ կը հանէ և ասրուեսն կայսեր յիշատակին անսնա-
միաբը բերելով ու ցուցընելով որ ինք ալ անոր ենան
գեղացիները կը լուսարէ ու կը մեծարէ: Կայսօնի Լոմի ա-
ռնան ենան: Համեմատի և ու կարմանեսիսի սեղանինե

բաւն մէծ մասն առ կիրագով պատրկուած են, կ'ըստ նպան
բազի կը ըստ կ'ըստ կ'ըստ բան բարձր ուրիշ
խօսք չ'ըստ լուսեր, բայց եթէ Աւերջե՞ն արարէն: Դա
բայց ու ժողովուրդը շահելու մորքը Արժանակոնի քա-
ղաքապետն ըրած խօսակցութեամբը ցուցաց է: Հաս-
ուրախ եմ, ըստ, որ համոզաւած էք թէ իմ կա-
ռատիվութիւնը ամեն բանեն աւելի մորական
կառավարութիւնէ: Կը սաստիք ու եռակնառ բարձ-
րակա առ և որ առնենքն մէկ կազմակցութիւն մը
շահիրէ, հազար ազգին կամքը մէր երկաստիւ թէ ուղ-
իաց առաջու ըստ:

— Ո՞ւնենալու բարդիքն առանձին կը գրէ : « Դեյ մը տառն է ի վեր աղքատայլ լրազիթներ կը խօսին ու կը պիտին թէ Գաղղիսցի ու Տեղիսցի մէջ մօքքի ընկերութիւն մը պիտի գրուի . բայց կը պարզուած թիւք Հասարակութեան ծանուցանել թէ : ու երկայն ժամանակեաց վէճը բոլորովին անհրմն բան է : ինչու որ առ երկու տէրութիւններու ալ ոչ ուղղակի է : ոչ անու զբահի առ նիսթիս վրայ խօսան էն :

— Եշրկու ամիս յառաջ Ամերիկի Օրոն քաղքին մէջ գտնուում գտայնի ապրուակ ակնձն ընկերութեան անդամներուն զէմ եղած գառաւասնը Անգլութիւնի Ոնն նշն Օրոն քաղքին մէջ սկսու , բայց երկու գառաւարութեարու ներկույտ ըստ պատճառաւ առնայն 13ին ճգուեցաւ : Ամբաստանեայիւերը 6ի հոդի էին , որոնց մէջ մասը տէրութիւնն կամ հասարակութեանց պաշտօնատէր էն . առանց մէջ Յ Հոդի միայն զինուոր , ու մէյ մ'ոյ զինուորութիւն բժիշկ էնոյ : Աս գառաւանսնելեան վախճանն ուրիշ բան չէր , բայց և թէ կառավարութիւնը վար ձգեւ : ու անզարդինը օրինաւոր աւհանագրական իշխանութեան զէմ ուր հոնեւ : Ասոնք իրենց նպատակին հանեցը համար վեճը ու պատերազմական պաշտը ալ ժողոված էին , ու Պայքիսի 21ին շղթենաւու կայսերանը գացած էին , որ եկած ըստիրուն նախելով տպաւաքրութեան պրայ անկեն : Անպէտաւու ու գառաւանն ըստ նիքեան Շեղցիրիք , Օրոնին ու Միւնի ընկերունին մէջ տարածուած զտարանի ընկերութեան գէլ է , բայց վերեւոյ թէ առ ընկերութիւնը ֆարիզը ու Լիսի շետու ոյ կապակցութիւն ունենայ : Աս գաղունի ընկերութեան սկիզբը 1848ին Սպայիսին համար հունիսին մէջ եղած է , ու համաց համաց տարուհաւելով իրեն ընկերութիւն յառաջ առնելու նպատակ զբած է : Ընկերունին իրարու մէջ մէկ զմելի պարի աղցակեցքը կը համշէին , ու ամէն մէկ մէյ մէկ պատմական ստունենք ուռած էին , զօր օրինակ Ս + Յունատու . Արխանգիտոսն , Կատոն , Քրիստո , Պերքինզու , Շրումտու , Ասկրամտու . Անեւոզա , Պատմաբրա , Լաբայեդ , եւ այլն եւ այլն : Ընկերութեան ստունենաց ըստիրունը բայցրովին առհապեական էր , մէկ զինաւարի մը տակ , եւ իր տրկիցն ու պատօքազմական պաշտըն ուներ , ու Պարիզին մէկ ձախորդ լուրի մը կամ զինուածքի կը սպասէր , որ բայցը Վանդերիան ուր հանէ , ու սփայքինի մէկ նամակ մը որ , Անդոյ Օրոնի Հոդաբարձուն ձեռքն անցնելով , բանն երևանն երաւ :

— Դաշտիսկ հօպմանէ թէւնումզուզ. (Պրադի-
լիսյի մէջ) կեցազ հրազանար նոյն քաղցրին մէջ
ընտկող ու նորերս վախճանած Գաղղիացւոյ մը ուսու-
ցաւածքին վրայ իր ակրագնեան կողմանէ ձեռք գրած
էր: Ալուսաննելցին ծառադիրէն մէկը՝ Հրազանոսէն
պահոնչեց, որ իր թոշակը վճարէ, որն որտերո չէր
վճարած, Կրտէր. բայց հրազանոսը վճարել չուզեց,
ու բանը զուսաստանի ելլելով՝ առեանք չժող հանեց
որ Հրազանոսը բանուի ու բանարկուի: Քիչ մը
եղբ գունեց մը զինուոր առ վճրով հասարելու հա-
մար Հրազանոսին տունն առ զեն եկաւ, ու առ նը
բանեց: Հրազանոսն ասոր գէմ բազրը բռաւ, ու զի-
նուորներուն եւ քաղցրին մէջ եւլող Գաղղիացւոց
մէջ կուի մը բացուեցաւ, որմէն իրենց Հրազանոսը
որոշապանելու համար անոր տունը հոչված էին.
բայց զինուորները յազմող եղան Հրազանոսը՝ որ
Գաղղիական գրոցը բանու կուզեր, ձեռքը առ ինուն
վիրառ որուեցաւ, ու երբ որ զինուորները զինքը
բոնած բանու կը տանելին, հանդան մէկ բարեկամունին
հանդիպելով անոր միջնորդամեամբը տուզոյն իր-
ավագիրն առ չեւ եղաւ: Հրազանոսը եղածին թո-
զումիւն ինչդրեց, ու զինքն ազատ թողուց: Բայց
Հրազանոսն ասով դոհ չեցաւ, երերօրդ ուզ կատա-
գորեն պահանջեց որ անմիջապէս հասուցում ընեւ,
իրեն բանապարհութեանը վճիր տուող գուսաւորը
մար ձգէ, ու 21 թիվունունու Գաղղիական կրօցը
բարեւէ: իսկ կատագորն առներ կատարել յանձն
շուռաւ, ու ուժի եւ Հրազանոսը իր թշքները եւ խո-
րեց: ու հանեցաց Գաղղիացիները և՛ Հրազան-
ոսաննեն թզենը մը մորդիսկ հրազանոսին պաշտպա-
ռութեանը ձգենը բարեւոց մէջ և զոն նիւթին վրայ խօսք չե-
զաւ, որպէս վե խօսակցութիւնը պաշտպանին իւր-

— Տքովի բամենին Ազգ քաղաքը Քիշ մը ազգական ու խռովություն եւաւ : Աէրլին ամառնամատ արուեստանցի սպասարք (չուշա) մը քաղաքացիները գորդունի ընկերութեանց տնօրամ զրուեցը յորդգրիլուն համար ամքաստունեցիք բանուեցաւ ու բանտարկուեցաւ : Հազիւ թէ աս չափակ ործը բանտարկուած էր, քաղաքացիք յարձակման զանուակ մկան լաբուծէլ, ու Մէրլինը ուսիկանութեան ձևութէն աղստուեցին : Գաւառին կառ ավագները բանի իմանալով շատուորդամին մը զօրք խռուեցին, որ եկու Սոլը մաս : Ի այդ խռովարաններէն մինակ մէկ հոգի մը կրցաւ ձեռք ձգել : Սոլի շրջակայ անվերան բնակիւքը ուր եւան, մէկանդ գունդ կազմեցին ու Սոլի վրայ եկան, բայց անոնելով որ ներսի զորքը շատուար է, շամարձակելով զարսուիլ տմէն մարդ իր աեցը քաշուեցաւ : Աս գէպքի վրայ Տրոմի գուտառապետ լին լին կազմեցին մը հանեց, որով Արիիու գուտառին ազդոցին պահապաններուն դնդերը կը լուծէ, ու կը հրամացէ որ աս կողմէքք զննաթափ ըլլուին :

Ա Ն Գ Դ Ի Ա
Աշուանքը 18-ին Հմասն վաստի մժերանց մը
յանկարծ բանկելով՝ ահադին պայմանական երկիրք
երան։ Ըստէ պատճառառ ցեզումն 40 անէն աւելի
վնասեցան, մժերանցոյն մաս եղան գասառան ըն-
ալարը իրենց ամենաներէն վայր հնկան, շատ մարդ
ալ վերասորեցաւ, և 1/4 մղնին չափ տեղ լուզոր պա-
տու հանձներան ապահնենը լը կարեցան։ Զարս տարի
յառաջ եղան ոստոմի միջինն մինչև հմաց այստոմի
պատուհան մէկուեց կարած չէր։

պատուածն աւ զարդ կ զարդար չէ:

— Եղիսաբեթա կամուրջին շինաթիվըն աս օքերս
քաղաքացին յիրեցած : Կամքի շինուած խորշը 1100
քառ լսյուսթիւն ունի, բայց մեջտեղ զա Քրիստոնիա
ըստուած մայոն իրեն նեցուկ կ ըլլայ : Աս ժայռին
վկայ 221 առաք քարձութեամի աշտարակ մի շինուած
է, և անոր փոց քառ ակուսի երկաթի խոզդաշնկեն-
գուն ծայրերը հասաւատուած են գրանցանի կամն ր-
ը կը կաշընի : Խորը կամն ըլլը աշտարակն այ մեկ-
տեղ առնելավ $1\frac{1}{2}$ միլիոն խորսուապ առնաւասի
որմանցիք դորձք ունի : Երկաթիներուն ծանրութիւ-
ոց 12,000) տակառաշատ է : Կամն ըլլը ըստ երեսն
103 ուայ բարձր է, և զանիկոց վիզուանելու հար-
կաւոր եղան ծանրութիւնն է : Ակ քառ ակուսի ու-
նուցափ տեղուց վկայ 500 տակառաշատ : Աս ահա-
գին շենքին գոյացած ծափքը 601,865 քառակ տքեր-
ուն (10,186,500 տուառ) է :

— 1. Համարեց բաղիրը հետեւ և ալ յագաւածը կը
զնէ: Հիմակուան առենք ամենան բաղչացածն ու
խոզքածը աշտան կոստավորութիւն մին է: բաց ըն-
մածեր որ հիմն Անդղնացի կոստավորութիւնն ու-
մենէն առածն է: Առ բան զրած հաշիւներնեւ
կը նոյն խոզքածը: մենք ՅՈ միջնու ժողովուրդ ունինք,
որուն ձեռքն է աշխարհքիս ամենէն մեն վաճա-
ռականութիւնը, ասի՞ւ զատ անհօնակ գաղթակա-
նութիւններ ու անհինք՝ պրոնց տերաթիւնն պաշտ-
ուառնենք կարու են, ուր որ Կաղղիս, Անտրիս
եւ Խուաստան ամեննեն զայթական շունին եւ
պաշտպանելու վաճառ ականութիւննն ալ շատ նր-
ադ է: Ի մերայ պար ամենանին էթէ Անդղացին ու

Հանձնուա համար ըստ ծախքը եւ նաեւ իր պարու-
թին տուած շահը ժայկող եան վայ բաժնեւու ըն-
լանք՝ հաղու մարդու զըստի 19 Նոյեմբերին: Ենդ
վիա շատ աւատ փառք կու տայ, ի վերաց պար ան-
նայնի անունու իւեամբ կը հասա ամարէ, վասն վի քիչ
պաշտօնատար ունի: Ենքնին առենիցը Աւարդիա
120,000 պաշտօնատար ունի, Գաղցիա 597,720,
որոնց առքին 12 միլիոն միաս կը վճարէի: Անդպիս
1835ին ի վեր միայն 23,578 պաշտօնատար կը դոր-
ածէ, որոնց առքիկան վարձքն է 2,786,000 միաս
և բոլորի մէջ ուրի վայ եղած գորուը 200 միլիոն
ժայկող եան մէջն, 2 միլիոն է, ուստի եւ 100ին
մէկ առ համեմատելուամբ Անդվիա 300,000 զուգը
ու նաև այլու պէսաք էր ունենալ, բայց ուրացուին անդ
մուցն 150,000 ունի, ուր որ Ռուսաստան 670,000
ունի, Աւարդիա 400,000, որուց 120,000, Հո-
րանսա 100,000, Ենքնիա 90,000, ու Գաղցիա
450,000էն աւելի:

వరథనలు

Դաստիճն ըստ իրենքի հիմա կը հաստատեմ ու ամեն լուրերը պահ ասկից երկու երկու շարաթից աջ՝ Հրատարակութեացն։ Հասովցի գանձը զիմնելով կանոն ու լին կիրարվ չուղեց ընդունել, բայց եւ թէ իրեւ առանձնական անձ մը, ևս տերութեան առանձագագիր Ենթանելի կարգինալը առն տեսակ պաշտօնական խօսակցութիւններէ կ'աղջ խորչիւ մինչեւ, որ Պառերին արքեապիսկոպոսը Գեր. Ֆրանսիան ազատ թող չորսուի Խնչուու պատման ենք, թէ այս թու Բնակլի կանոն անդամ մը Ա. Քահանայու պետքն ներկայացաւ, բայց աս խօսակցութեան ասեն ամեննեւին խնդրոյ մէջ և զոյն նիւթին, վրայ խօսք չեղաւ, որպէս զի խօսակցութիւնը պաշտօնական իրագարանը մը չառանայ : Հոսուազ ու ուժով է որ ուղբենը քանի մը Խոսուցի լրագիրներուն տարածած ուսուցուրը, թէ Կապրինայի կառավարութեանն առ Նի թիւ մէջ Համեմցի գահին ու Սարգիսիոյի կառավարութեան մէջ միջնորդ Լուս ըլլոց Առաջ. Ասպողութիւնը իր գետպանին ձևուրով Ասրգինիսի արքունուց իւնայլութէ տուած էր որ Գեր. Ֆրանսութիւնի բանուար կամիշն առնենեւին համեստ չէ, անոր համար գուուր բան էր որ Սորգինի կառավարութիւնը զէր է : Նաբուշն միջնորդ տուած է Անկալ Կողմանն արեգակնան լուսոց ովկ յայտնի է, որ Անկալը համանութէ թափառորին ուստածուն աները Լորա հարմաքութիւնի ազգեցութեան տուու նիկուն են, որն որ ամեն ձիգութ կ որդ կը զնէ որ Բիշենն ենին ու Հուսաց գահին մէջ ինկան գժուաթեանը կատարի ալ ընէ, ուստի եւ նրան կու առյ որ Բիշենը կոմմը Հռոմեան եւ ինկանի ու Գուրինի արքեապիսկոպոսը բանուարին այնու արտիք մինչեւ, որ զատասաննէն վճիր ելլէ : Գալեարիի արքեապիսկոպոսն ու անտեղաց կառավարներուն մէջ գժուաթեան մօւաւ, որովհեաւու արքեապիսկոպոսն իր թիւմն եկեղեցիներուն ստացուածուր ցանկը չուղեց ցուցընել, որն որ կառավարմանները կը պահանջին պատարութիւնն առն ավարտութիւնն առնենելով բոլոր ստացուածքն վրայ ձեռք գրաւ : Ան առն արքեապիսկոպոսն ալ աս ցործքին մէջ մօւանեցալ պաշտօնատեսները բանուրից : Քանի իր լրագիրներ գրեցին թէ աս պատմաւու Գայեցրի խօսութիւնն ելած ու միշեւ արին ալ թափած ըստու, բայց առ տուրը տուած ու անհինն է :

ՕՐԵՆԻԱՆ ՏԵՐԱՊԵԴԻ

Պատմութեան և կոծ լուրերը մինչեւ Անգլիաներեցին
և կը հասնի: Հազիւ թէ տարածուեցաւ ան լուրը
թէ հօմք փաշն սուսպիր ուանեագուց պիս' որ
մանէ, ան աւ դրա բանիքներն որոշցին որ ըստ առ-
ջորական լուրին հարկաւոր եղած պաշարը տան,
որն որ ըստ մէծի մասն քրիստոնեաներէն առնաւե-
ցաւ: Վաճառ ակրաներուն յանձնուեցաւ որ իրենց
մաս նվաճ ըրբնաը, շաբարը և ուրիշ տարրանեան-
ը շուտով բերեն հայոցնեն: Խոկ ապահանութեան
մասնակից ըրբոց Տաճկեները վախնայով որ շուցը
թէ համեր փաշն Գրաբնա ալ առնելով՝ պիտի կր-
կանաւ: Որ դրաց մէջ խառնէ, խորապին մշամն փախ-
չիլ, ու շատուրը լւատորիցի երկիր կ'անցնին, որ վե-
րահաս պատէն կարու ըլլան աղասին: Խոկ ապ-
առամբներուն մէծ մասը Գրաբնա կը փախչին, ուր
խորհուրդ ընել կը մասնեն, և մոքրինն զրած
են որ հօմք փաշն Անոս գետն անցնելու ըլլայ՝
յօւսահատարար գէմ զնեն, որովհետեւ ասոնց
մշու ան կարծիս վրայ են, որ Ասրայէիցի մէջ
հրատարակուած հրովարտութեալ Սարդանին հաւառու-
թեամբ որուած չէ: — Պէտքի կողմէրը շատունակ
թնդանոմի ճայն կը ըսուի, որն որ ժադիմու նշան է
և իրաք շըմակայ կողմէ Տաճկեները գունդագունդ
կը ժային, անանէ որ բնակչաց միայն շըմարդ մա-
ուլ իրենց տունը կը մնայ: Խոկ հօմք փաշուն որշաբի
կարեցի և բոնդ խալազութեամբ լինուցնել ուղերձը
Պառարի եղորդքանին հետ կը խոսակցի եւ աս վախ-
ճանաւ տիտն հաշուամեան միջաները ձեռքէ թագ

աակ չուղեր : Բայց զ գրծքերն իր վրայ զիկուած
են, որովհետեւ նոր եպազըռոս ամենալին բանի մէջ
խառնութիւ չուղեր : Բանակին մէջ խիստ կրթութիւն
կը բունափի : Սարայէ վան շրու կազմէն դասնէշներով,
ամենացընել տուաւ, ու մէկ բլուր մ'ալ 148 թնդա-
նօնիւնը ամիացուց, անոնի որ քաղաքին սպասարկե-
լու փոքր մ'ընէւրու ըլլոյ, քանի մը ժաման մէջ ա-
ւերակ կրնայ դարձընել :

ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՐ ՏԻՎՈՒՄԱՀԻՆ

Ա Յ. ՔՈՒՐԵՐԻ ԵՎ ՇՈՒՆԻ ու ողբակի Արքօս Համենզ շը-
գ Էնալի Ծննդ կատառնի ու Ճնշուառնի վրայ առ լո-
րերն առնիք : Յութիսի 10ին Ծննդ կատառնի Ծուբրա
քաջարը 1800 կարասի չափ վառօտ էրակ առնելով
սասկացի Տայֆանամի ուրբ ցնորեցաւ, բայց նաև երու մէջ
քենաս որած ու քալբէն շատ հեռու բայլուն հա-
մար քաղցին մէջ վնաս մը ցըրաւ : — Առքայի կա-
ռափարը Լա Գունէտա Յանլիսի Ծննդ կաթուածով յուն-
կարծակի վախճանեցաւ : Ելքուէր թէ թունա պահ
ըլլաց, բայց մէսելը քննիլով խնացեցաւ որ մաղ-
ձոյցով Ծիանդաւթենէ զայտու հըլլ մեռէր է : Անօր
տեղը պիտու անդի կը բժն կայի կառալարը :
Ճնշուառնին ալ լուսոնի Տարասորութեանց Համդի-
սին համենակից պիտու որ ըլլաց, Պանունու ու Հօնեկոնէ
քաղցրեները կառավարութեան կողմանէ հաղարա-
ծու ժողովքնին կը դրուին ու ընկերութիւններ կը
հաստատուին, որով հոգ պիտու առնին ու Ճն-
շուառնին ժայթած ձարսար գործուածքները Են-
ան պիտու խաւըն :

It is often the case that

八九十九

Աշխարհին լրացրաց ու քրոջը պատճենավորեց:
(*Empress* թիւ ու *Applause*. Տես թիւ 28, 30, 34, 35,
37 և 38.)

ԽԵՍՉԱԽՈ մինչև Հիմոց զրածներնեւ Կերեւայ,
մեր ազգ պիտի լեզուաւ հրատարակուած լատիներուն
ու որդիրներուն թիւը 14 կը հասեր, պամփան են
1. Գիշեակ Բաղադրեան. 2. Լույ հիւ Նեխ ուրբաթեան
Օւնեան. 3. Շահերան Քեռելեաց. 4. Վազուա Եպա-
րաւան. 5. Ապուրոր Շինազարեան. 6. Բաղադրու. 7.
Հայութեանց. 8. Ապառեց. 9. Ավաս. 10. Հայութան.
11. Երասա. 12. Ասունադուակ Ծինազարեան. 13.
Բանասեր. 14. Առաւանակը, որուց 6 հասը Հիմոց
կենազակի է՝ ոյօնիքն Արւաշա Արքաթեալ, Քամա-
ցոց Եպիսկոպո, Հայութան, Երասա, Առաւանակը. եր-
կուրին այսինքն՝ Կամացին ու Եխուզնդուն Առարձա-
դանին Երկից գյուտիթենը գետ մազի անծանան է,
իսկ մացած 6 հասը բազրութիւն բայրուն է՝ Թէկուս
և մեր գրած լատիներեւն զատ պահապահ շայ-
նաւոր զրաւանքներ ալ ելան, որուք քիւ կամ շատ
լատինաց կարգին կը մացին վերաբերել, մեշուեն ու
Տաշեւածիւն, Եղանակ, և. այն. Բայց Ճշգրի խուռ-
ագ տունք իրենց կերպութիւն ու ամեն մէկ մասն ուշ
ուշ հրատարակուելով՝ աջնիներեւն կը տորոք ըն-
ու զատ կարգ մը կը կացուցանեն մեր մասնագրու-
թեան մէջ:

11. ам. Տակեման մարդ մը ապդիս յառաջուան անդամակից առենները հիմնական ժամանակին հետ բազուատելով՝ տուուիքի ուրախութեամբ նիւթե կը գանէ, օրով շնուր, առ կերպ դրուածներուն թուեն առ յայտնապէս կը տեսնե ապդին մինչև հիմնէ ունեցած յառաջուանն ու ընթերցաց որկ որ շառնալը, բայց առ աղաջոց է որ հիմնական հոյերեն լուսաբաց թիւը բովանդակ ակ ապդին թուուին հետ համարելը ու ուեսք ենք ըսել թէ գետ խիստ նուազ բան եւ գրեթե պարզապէս սկզբանուրութիւնն մըն է, բայց որ յառաջացաւ արդեւուն մէջ 25—30,000 հոգու ց 1 լուսպիր կիշնայ, ուստի մեր կրոյ հաշուալ 4,000,000 սեպած Հայոց ապդին ույն աստիճանին հանելոյ եւ ազգագին յառաջացեալ սեպուելու համար պէտք է 150—160 լուսպիր ունենալ, եւ կամ պեսոյ է որ գունեց մէջ մէկ լուսպիր ունենան Հայոց բնակած տեսն մէկ երթեւի քալաքները, բնապէս են՝ կուսանուն նուպրուեն, Զմիւնիսցէն, Տիգիսուն ու Կալկամենցէն զամա՞նի կոմիդիա (Քէմիդ), Պրուսա, Կրատինա (Քի-թուեն), Վիխոնգարահիսար, Խուգուիա (Խօգուի), Ենագրիտ, Շունա, Մարաշ, Տիգրանակերտ, Ալմա, Գալիեն, Երիշան, Կարփին (Քէշէն-է), Տրաղիզուն, Նոր Ջուզոց, Ամ Աէրբան, Նոր Կամինիթեան, Խաչ, Պուրբէշտ, Վանա Եւայըն Եւային: Առ ըանս շատ հարկաւոր է, թէ պէտք է հիմնաց գետ շղացուի, միայն թէ առ ալ խոսովանելու ենք որ ասիւն ապդին առաջին առաջնուի պէտք է կած բաներէն չէ, եւ միանգանոյն կիւթե այլըսէ որ ժամանակը դայը ըլլըն նէ, թէք իրմէ կը միսի, որն որ ըստ նորին յառաջըն է քան թէ ժամանակէն ու կարողութենեն յառաջ առանձին դրուածներու ձեւը գտնել եւ անկառուոր ու ահա պառուց յառաջ բերել մանաւանդ ուստի Շիւիք մը մէջ, որն որ օգտակար ըլլայու համար՝ մատ յաջուակուն, զգուշամին եւ կատամին կը ուղարկած:

Վեր ունեցած լրագիրներն աղջևընուու հիմակու հիմաց բառական են, և Հորիուոր որպատճենները պահելու որ ըլլան, չէ թէ միայն հիմակ աղջին մէծ ծառայութիւն կ'ընեն, Հապա նաև աս միինարական համեզարքն ու պարծանեն ալ կ'ունենան որ ազդին ապագայ լրագրութեանն ու օրոշութեանը հատառասն չեն ու բարի կերպ մը գրած եւ, պատրաստած կ'ըլլան ։ Լրագիր գրուներէն հիմակուան առանձն կը պահանջուի որ սախ երկայնամիտ ու յարաւեռող ըլլոն, և շատ կարգացովներ ու իրենց պահանջանաց համեմատ օգուտ շտեսած առենանին շշուսահամին։ Ալ որ մեր ազդին ընթերցուութեան մէջ մինչև հրեց ցցց առած եռանզը կրողիսէ, կընաց ապահանգութեամբ յուսաւ որ ասից եաբն ալ աւելի եւս ոփոփի կրիստուակօհու։ Փրանկին հիւսիսացին Ամերիկացի Միարանեալ նաշանդաց մէջ 1720ին լրացին մը հաստատեց, ու տարիներով ընթերցող չուներ, սյուու ամենայնին առանց, յուսահամերց յառաջ առաջ, եւ ինքն ալ լրացը գիրն ու տեսա, անանկ որ վերըն մինչեւ աս օրս երկրին վկայ ամենեն աւելի լրացրասէր ժողովուրդ հիւսիսացին Ամերիկացին եղան եւ ամենէն շատ լրագիր իրենք կը տպեն։

Սրբորդ մեր խօսքիները պետք են իրանց
ըստը ցըն ու բախտողակ ձիվը թափիլ, որ եւրօ-
պական լրագիրներուն մշշն աղջկ ընտրութիւն
ընեն, որպէսիւն՝ ինչպէս իրաւակ կրծ խափայի
լրագիրներէն մէկը, հիմակուան առևնո ւ ըրուզակի
20 լրագիրն մէջ չափը թէ կընա 1 լրագիր զլա-
նել, որն որ աղջկ հոգի ունենայ, այլ դրեմէ ա-
մէն մէկ ծուռ ու մուռ համբանեցով իրենց ծածուկ
դիտաւորութիւննը հանելու. և ընթերցողներն որ-
սալու և իրենց գերի ընելու կը զնան: Աս բան-
րուա համար մեր աղքացին լրագրաց խմբագրի ընելը
պէս են ճանշնալ որ տպին առ ըն մէծ պարաւակա-
նութիւն ունին ամենայն նկատմամբ աղջկ ու ճահա-
ւոր ընտրութիւն ընելու, ու պատուաւոր և ողջ վա-
ճառականաց պէս իրենց ընթերցողներուն առօղջ
և ընտիր ապրանք առլու:

Եպրորդ կը պահանջուի որ մեր ազգային լրագրուց
Հեղինակներն ամսելու շնորհ ունենան միոցն ազգին
Հանրախանության բարիքը վիճակը լրացն է. յառաջ աջ տանելու
պահպատ որ ազգին Հանրախանության կամ մարդուաւար
բարեցն կնաս սուսուլ բանը բարդություն ուժուոք են թու-
զուլ ու աս քարձք վախճանին զայել. Խերապայի
ազգաց մէջ շատ հեղ կը պատահի որ խմբադրիչներ
թէն ունենք վաստավիանիք: Արդիշ տէրութենէ կառ
ուրիշ մարդէ կայսու առնելով՝ նոյն աշխատիան
կամ մարդուն վաճականագրիքը կը լրան և իրենց
աւշական ազգին սպուտը կը վաճառէն, բնչ որ
պատահի նէ՝ տակիր առաջնուն կողմէ կը մէրիմէ-
ու. կը պատմեն, թէպէտ իրենց ազգին շահարեր ը-
լցոց թէ եպւա մահամեր, իսկ եմծէ իրենց պատարասա-
րանեցոցան յէրենին միու պնիս, աշխատիքին մէջ
Հայութեանակը մարդիկ կան նէ, առաջնուն իրենք են
բայց երանին թէ իրենց քարազած հայրենասիրու-
թեան մայսն մէկ կաթիլը Համբարի իրենիք ունե-
նութիւն, ան տակն ուստի համբարի իրենց ուզբին տանա-
մէն մասնաւիրւն չեն ըներ:

Հարրորդ հարիստոր է որ մեր նոյն իսկ ազգային
լրացիքներն իրարև հետ միաբան ըլլան. ասով չենք
ուզեր ըստ որ իրարին ապրը կարծիք չունենան
կամ չպաշտպանեն, որն որ անկարը է և, եւ կունաքը
ըստ որ շատ բաներու մէջ օդուակար ալ չէ, հա-
պա իրար չխոցին, չխուն, իրարու դեմ նախանձ
ու թշրամակի իմ, շունենան, իրար Խափանելու հա-
խզ եղու չնացին: Այսինքեժի ամբ կը նույնիք հաստա-
տել որ աս բան հիմակ ազգերու ու մէջ չկայ, եւ
Խոսուած տայ որ ասկից ետքն ալ երցիք շաւնուուի
թշրու որ շատ ու խիստ շատ վասակոր բան է: Երբ-
որ ազգի մէ լազգի բները խոսվաներ, թշրամանոր
ու կողմանակցութիւն վնառող են, կարդացողներն ար-
ևոյն հոգին կը ստանան, իրարու հետ նոյն հոգւով
կը վարուն, որով բոլոր ազգը կտօր կտօր կ'ըլլայ-
ի: Մաքանութեալու բարիք մը չիկնար յառաջ
գալ: Բայց երբոք հարի կ'ըլլայ միմիմի մը վրայ կատ
չշմարտութիւն մը մնանելու համար միճամոնիլ
պէտք է ամենայն հոգւով շնալ որ միճամոն
թիմը կուոք չդառնոց, այլ ծանր, հանդարա եւ
առողջական կերպով ըլլայ, ոտանց իրար նախա-
տելու, առանց հակառակասիրութիւն կամ յալլ-
թափրաւթիւն (բարեկ) խառնելու, որն որ շատ դի-
րու կը սպազի և ծանրութիւն զանուերըն մն-
արդ եւք կ'ըլլայ, եւ շատ բարիք խափանու է ու կը
խոսփան մինչեւ աս օրս:

Հետեւըրդ լավըրոց խմբիներն ազգին ըն-
թացքը պետք են դիտել, եւ որովհեաւու, աղջին ձև-
մէկ գրաւու խօսքին ականանելին են, որշափ որ խո-
չեմաթիւնը ելու կու առ նէ և ուր որ կընան նէ
պէտք են ազգին աղջկ խարհարդներ առ հաստատու-

և ապահով առաջնարկութիւնները ընել, սցխողէ պէտք են ազգին պահուածիւններն ապօնուը զննել շինկելու համար, եւ ալէիսումիւնները իշխողները բարեցն մէջ քաջարիները համար, բայց ևսիս զգութ շունչեամբ ու չափուորութեամբ, վասն զի եթէի պահուածիւնները սասակութեամբ յանդիմաններ վախ կայ աւելի եւս հատեցըններու և կամ նույն շատ ժաղ ալ զայրացըններս, իսկ իթէ ալէին թիւնները չափաղանց գովինծ նմանապէս վախ կրց ըստ շինկունիկու և ուսուոի ազգուորութ ընելու։ Դուր ձեռալ ասոր ալ միա զննելու է որ մեր ազգին մեծագոյն մասն մէջ գեռ ու գրողները, ոչ այ ընթերցադիւնն ազգաւ սպազմութեամբ վարժած են ուսակ թէ գրողները կրնան դիւրա. չափաղանց բայց, եւ թէ կորուացոնները կրնան ազուութեամբ գրուածքներէն ա. նիւ ահամիկ ու վնասիլ քան թէ պատի, ասոր համար մեր ազգային լրատրաց խմբաց գիրները Գ. ազգինացւոց, Ենգիդացւոց և ուրիշ բուրգական ազգաց ազգաւ զիրից անհնեւը պէտք չեն մէկն ի մէկ անոնց նմաններու զննալ, կամ նոյնց մինչ ազգին մէջ շգումնեան վրաց զարմանալ, հսկու ուկու են թաղում որ մեր ազգն ալ տնաց պէս կամաց կամաց եւ իր կերպով զարժի ազուութեամբ, հու գործութեամբ ու օդափու յանդիմաններ ու յանդիմաններ մէջ։

Ա Եցերօրդ՝ մեծապէս հարկաւոր է որ բոլոր մեր
ազգ պյին լրագրաց թէ գրաքարներուն եւ թէ աշխարհ
հաբարներուն իջութիւն ունը կարեիլ և զանցն չափ մա-
քուր, զայտ աճքին կերպը կանոնա որ ու կոփիկ, և
բառերը միշտ ըրան, վասն զի լրագիրներն ամենէ
աւելի կարգացուերով անոնց ուն ու բառերը բա-
ժնուած աղքին մէջ կը տարածուին առ հասու-
րե բոլոր լեզուն վայ մեծ աղքեցութիւն կ'ունենան
ու շատ անդամ՝ ուլստուկն իսուակցութեանց կար-
կանութիւն :

Վահանաւածնիս տմբողացընելու համար գալ ան
դամ լրագրակոն զիմառոր լրատերաւ. Հաւ ացում մ
կը դնենիր համառա մեկնութեամբ ու գաղիերէ
բառերը զիմացը դնելով:

Հ Յ Ա Գ Ի Տ Ը Ա Կ Ա Խ
Դ Ա Վ Ա Խ Ե Վ Ա Խ Ե Վ Ա

Հեթէ պատմութենէ մեր առջին գրաւած հնան
թեսան իշխառակը զմեզ զանազան կերպով կը զբա-
ծեցընք, որը այդ եւս առաւել ուն իշխառակարաննե-
րը՝ որոնք առաջ տևան են մենքը, ձեռք չօշափերու եւ ա-
մեն դիաց կառարեալ զգայի վկայութիւններ մին ե-
բարձր ու ահաւոր հնութեան, որոնք զմեզ անոն-
տեղեւու, այնպիսի ժամանակներու կը փոխարին-
որ հարկ կը լսաց ըստը թէ անձանել ենք իրաց ու ահա-
նատես եղած կը լսանք ան հուսկառար զիայուածնե-
րուն, որոնց պատմութենէ մեր առջին գրաւած ա-
տենը պարզապես կը ըստ հաւաքը մը կը ննի ոչինք: Ա-
իշխառակարաններուն կը վիշտուի ինութեան մենակ մնա-
ցած շնուռածքներն ու ձեռք ալ որդեները, որոնց հա-
մուր մինչեւ պատմու հմատ մարդիկ յատօնէ Տամբոր-
գութիւններ կ'ընեն, կը պանդխտին, կ'աշխատին
կը վճարեն, կը իրուն կը հանեն, կը գննեն, ու վիր-
ջապիս իրենց ու ծանր աշխատութեանց արդինք:

գայում ըլլալզվ, իսեն բողոքովին օտար երկրի մը
ընակչացը լիզուն, առվարութիւնն ու բնութիւնն
առնէ, որ կարենաց այսպիսի բարձր վախճանի մը
հանդիլ:

Արև Հայոց 1839ին և 1842ին Տիգրիսի ափունքներու վեց պարսկական մեջացաւ որ հիմնական մասը Մուստաֆին ու Խալիֆու զեղին աւերակներուն մասերը շատ խօրունի հնութեան մը գովածեր թաղուած պիտի ու լուսի ուստի սուրդա անոն հնախարզ լիներով մը Խօստակ եկաւ, ուր որ հասաւառուն պիտքը դրած էր որ անհուեի աւերակները կան:

Ուստի կոստավոր նիբրախը պղը էն ընդունելու մեջն գանելու համար պետք եղած իշխանութիւններն առաջ եւրած եւրած մասն նոյն քաղաքը բայց կառավարը չեն-ուսմիկ ու իսխամ մէ ին ըլլորուն՝ Աւրարի զիստամը ծածկեց, ու զեմք եւ քանի մը գործիք հետն առաջ առաջ՝ աշեմքերի ջին Մուտուքն եւա, ինը ուրիշ անդ զիստ, մը և մէկ որինակիր մը մէկանեց, ըսելով որ կիմն (այս կամ իսոց) որացը կ'երթար բայց իրաք վրատակներու բըրդն կ'երթար ճամփառ ութը և վրաստ ալ իր ծոտացալինեան առաջ որոնք կոստավարին ձեռքին վախճան էին, միանգամբ առ աւ և երակներու վկաց տեղեկութիւն մ'այ ունեն: Երկորդ առաջ, առ Վրաք գործաւարներն իրեն առաջ խարեց որ երթան Կմիտուար բայցանիսաւ ու բարձրացած ըլլակի փօրեն քանան: Անդ առ գուածն ու տեսածը առանկ կը Նկորագրը, ուստարած քաղեր, կ'ըսէ, ու պայման նեցել լինելու մասցըրդներ առ զին անոնին ամեն կօղմ ցըռւեր իեղեր էն, որոց գոյց անուածն: Կրիր կը զմուտին: Վրաքները կ'ըսցած կը նայեին ըստ շարժ ճանապերու, որ ննչառ մէջ մը համ մէտ մը հոն կը վաղեի, ու կը զարմանացն որ ննչ ըսներ կը գունեմ կը ժաղիմ: Երենք ալ միան թիճի օգնելու, և ասդին անպիտն ամեն առ ասկ կարառաւ կը բերեին: պրուց մէջ անսպասն ու բախտ մէծամբ տեսաց որ Խորելունցն (Bas-relief) ըսուած քանուածի մը կոտր կոր, կրակէ ելած ու լճան Խորշապատի երած կատիմ զարձած: Մէկն ալ առաջ դիմութիւն մը թերթ առ մը թերթա: Այս ցոյցը որ գետն էն գուրբ կոսր մը սպիտուկ կում ցյունիր և Տեսաց որ շարժելն անհիպելի պիտի ըլլայ, բարձ մարդիկը ըսր զին ժաղիմիք, ու միան քոմիւրէ փօրել, պրովենտու մերի մօսը մէծ տախառըին մը ծայր կ'երեւար կօր: Մէկ մ'այ անոր հետ կը ու մը ասքառի մ'ալ ելու, քիչ մը եւորը նոյն շնորհամեամբ ուրիշ մը, վերջապէս ան օրը տաղա անանի կոսր հանցինը, որ ամենց մէկուղ չըրեք կունի մը կը ձեւացընեն: միանի մէկ քայլ մըրցանիկ գտնել: Սահիկոյ անտարակից սենեկի մը ծածկ է օրուն մէջ մօնելու համար ճնշելու ամէն նեղ դունէ մը անդնելու էր: Փօրերը յառաջ առաներով սեպանեւ գրով վերնադիքներ կընի, ամենն ալ ոչ ու տնապարհան: Առ պանչելի զանձերը որանց մաս Քրիստոնեան Մուսէանը (Musée) զարգարակեցաւ ու հարցուցուած անհնոն են ու մէկ հասիկ իրենց տեսակին մէլ:

շատ գործնակի է: Այսի մասը պատերազմի մը տե-
սաբն կը ձևացրէ: Եթիւ հատկուր հօփ ու ժա-
ռարար գորդքարա ած ձիերամ, կուգերուն վրայ երեք
երեր վկանար, որոնց գիլուար որն անմարու մէկն է,
որոնց պատշաճառի, ու երկու ձևաօքը նետ
կարծիքէ, երկրորդը ձիանքը խորապես կը կա-
ռավորէ, երրորդն ալ վահանավ իրեն գիլաւորը կը
որաշապանէ: Ձիերու սաքին տակի տուքն անկն է
խոցուած կը պահէն յաղթուողները, յաղթողնն
եւ ուրեն զարթուած: Զարթանակի է զարգերուն
ալիւութիւնն ա, Տախութիւնը, Կոյնութե մէկ մար-
դիկներուն ու մէկ ձիերուն անկանոն և երակներուն
ճիշդ ու զարգապուն կազմնաեքը, եւ բոլորին շո-
րուածքն ու զառաւ օրութիւնը: Խորիլանդին վա-
րի մասը ամիսից մը կամ իրաւուապատ քաջքի մը
պաշարումն է: Զամի կողմի երկու վիճաւոր կոչ, օրոնց
մէկը՝ ձեւորը բազարանեւ վահան բանած է ու մէկալ
ձեւորը կարգ սուր: Վահան տուքն է վիճաւորը ձեւորի
սունդ զայք: մը ամիսին վայ կեցլ: Խորաներուն
վրայ երեք հատ իրարու նետն որբիկ ոշատորակ շի-
նուած են, կըօր ծայրիւու, որոնց մէկուն վրայ եր-
կու զինուաօր կեցած մէկը նետ պիտօր արձիքէ, մէ-
կայ վահանավ մը ներք զինքը ծած կած՝ բարձակալ-
ներուն վրայ քայ մը պիտօր նետէ: Յարձակողները
վերիններին՝ ճակատի պարզ կապով մը կը տուրբե-
րին: Երիւորդ աշխարհին վրայ պատշաճանակն
մէքենայ մը լաբուած զրուած է: Խակ երկրորդ ու
երրորդ աշխարհակին մէջտեղը՝ կամարանեւ զրու-
մը վրայ կանակը ձգուած երկայն մակերսի կին
մը կը աենասուի, որն որ աջ ձեւորը վերջու ցած՝ կե-
րեւայ որ նետոյնէք կուզի բան: Երրորդ աշխարհ-
ին վրայ զարձեայ երկու: Հոգի կը աենասն, որն ոյ
մէկը նետ կուզէ նետու, մէկայր զահով մը թշնա-
մեաց մէկ զարձիքն պայմէ: Գործնալու վիճուար մը ում-
բոցն զաւան պայմէ: Համար ծած առեն, ուրիշ
մէկն ալ բժժուայք երկրորդով մը հիմնա քարը խախ-
տելու կոշխատի: Վահաւ մէջուալ ու խայտած
մէկ դժիգայք իրաւուն մէջ նետուած էր:

Պատվաստութիւնը պահպանութեանը պարտ առած քանի
որ թփոքմէն այ իր ծառացութեանն տառ, ու շատ
փութայ ու եւանելու ուժը փորաւածքը յառաջ կը
առներ Այսպէսով զբեթէ ամէն օր նոր նոր գանձեր
կը գտներ: Խորբելունքն քանդակին է, զարգարուն
պատճեններ, ամբողջ չուպանձեւ արձաններ ու
վլանոցիններ օրէ օր երեսն եղելով, անուարա-
կաննելու ցուցաւմ մը կ'ընէն, որ ինքը Խորեանանի
հին թագուարաց պալատին գտնեթին մէջ մօտած է:
Անեն զանու առ պատճեններուն վայս գունզայ հուորեր
յօդանի կը նշանուի էն, մօտաւանդ մօտի, մօրուքի,
աշքերու և անձաներու վրայ: Երկու հաս մար-
գագրութիւնոր առիւծներուն համար կ'ըսէ որ,
Եւլուս, "Ես առիւծներս, կ'ըսէ. չէ թէ մօտոր շի-
նաւածներ մը կամ երես ակարութեան խաղաղից էնն,
հազարիւնց նշանակութիւնը վրամին դրուած էր Եւ-
սներ ոյնպիսի ազգեր սորպէցուցած ու անոնցն մէջ
յորդութիւն ինցուուն էնն, որուր մողմէ 3000
ասպի, յառաջ ճաղիւցան: Վահեն մը արեւ ելքի խաս-
առութեան Յունաստան դաշնէն, ու անոր դիցարանու-
թեան ոյլիւ. այլ կերպարանքներ առնելին շատ յօ-
ւուց ան փառաւոր զաներուն մէջէն տղծելով թա-
գաւորներ, գրմեր ու զինուորներ իրենց պատա-
րագները ու սեղաններուն վրայ կը քերելին: Վահանէ
որ ան խորհրդաւոր նշանները դարձել ի մի Ըստիւ-
տանի քրմրուն նանգի էնն: Եզրոյ ի՞նչ փափուա-
թիւն ան կազմերը: Հզոր աղցի մը պերճութիւնն ու
քաղաքականութիւնը կեն վրարենից յերու ին զնու-
թեամբն ու աշխատ նեամբը խզուած նացուած է:
Մ հիանենք փառաւորութիւնն ու մեծամած քաղ-
քներներ: Հարսութիւնը վայսակիներով ու աւե-
րակներավ ծանկան կեցեր են: շրեւ պահնե-
րուն վայցէն հիմա արօրի մօտը քայլի է, ու զօրի-
նի արօր հովին շնչէն կեցեր կը հիփայ:

Digitized by Google

Փողիվ - առաջնական (քեմայր) էլեմենտ է համար։
ԿԱՐԵԱԾԵԿ հասարակ ժաղաված արցը՝ կար-
գալ զրել ու հաշուել սորմեցներու համար դրուած
գործաց սիզմնաւորութիւնը ձենքիկու դ. թա-
գաւորին կը արտի ։ Եայց թաշախ ամեն երեւելի
մաս մանակերու առանկ ալ առ մասածնան պատրիս-
րը շատ ճամանակ եւորը երի անոր պահու ։ Խելտ ո
ուրբեն 1680թ միանական (Simultanei) կամ միա-
նակարծ եղանակը խթեն երես գրդիս մը արտեցու,
բայց անտես ոչ մինչու 1791 առաջնական կրթու-
թիւնը միշտ արօրմեկի է ը ու գրիթէ երեւելի յառա-
ջապահութիւն մը չէր բնիւր։

Աշումածութեան դպրոցներ կը բառեմ, Յէ համը
աղջկանց դպրոց էր՝ կրօնաւար կուստոնաց առաջնոր-

գութեան տակ, ու 47-ը ալ մանըքրու հանո՞ւ ամեն
մէկ ժապավագակութեան ժողովագագեամբ տես-
չութեամբ եւ կամ քառակիսին (Chiatire) տակ:

Ահեւ որ մէկը մինակ առ 82 թիւը Հինակու առ աշ-
խական զարդուներուն թօւցն Շատ համեմատէ՝ ա-
ռ անց արիշ բանի միա զննելու, կրնայ ըլլալ որ առաջ-
նական կրթութեան միմակն առ առևն պրկէն յա-
ռաջ զայտն մնայէ, եւ ուշի տարբեր օրի որ պր-
դեօք առ աշխական կրթութիւնը 1791էն վեր մն-
մէ կազմած մէծ յառաջադրմաններն ըստ է ։
Բայց որպէս վի 1760ին առ 1850ին մէջ համեմատ-
թիւն մը կարող ըլլանք ընել պէտք է որ 1760ին
ու 1850ին սորվողներուն թիւը համեմատնիք՝ եր-
կազմը՝ թիւ ան առաջ ունի եւ թիւ աս սուրբառն
միջնորդութ դպրոցէն երացներուն՝ քանի բան սոր-
ված ըլլանք առցնիք՝ Վիճակ ասոնկով կրնանք ու ա-
ման կարդապիսեան՝ առ ճիրդին քայ ըօած յա-
ռաջադրմաններն չափն իննեան:

Արք թէովը 1760ին սարգմաներուն թիւը պաշտօնական զրուածքներագ չնկը կնաբար ցուցընէլ, որովհետեւ առանձի գրուածքների մնացած չեն, բայց անտարբեգոյն շափուղուց թեամբ ճշմարութեան առհետնեն դուրս չենք երեք՝ թէ որ նշյն սորուցն ու անապաց թիւը 4—5000ի մը չափ դնենք: Խոկ սորվածնուն շափն ըստ մեծի մասին՝ Եթ կարգալ ու դրասպացի սպասար որութեան աղօմք սորվիլ, խոկ զրեյ սորվեցընելը քանի մը դարրջներու սրամնաւ թիւնն էք: Եւ Է ան ատենա անք, գանցի հիմանու անին:

Քաղքին ծախըոթը պահուած առաջնական դպրութեարուն թիւը 1850ին՝ 148 է: Եզր մանչ ապաց ու շափահանից համար, 73ն ալ աղջկանց համար: Առ զպրոցաց մը լ կը սորվեցուի բարյուսան ու կրօնական կրթմալթին, կարդալ, դրել, գաղճերեն լը զուի ու թառարանութեան մկըլըներ, շափաց ու կը ոց համեմատութիւնը: Կանց գպրոցներուն շառար մարմանց կրթութիւն և երի ալ կը սորվեցնեն: Խոկ 1848ին նշյն կրթիքի 17ին քաղքին կողմանը 2500 մանչ ու 2500 աղջկէ տղաց որոշուալ սուտանուեան գպրասանց մը լ ճրի ընկանելու համար՝ թշուակ առհմանութեցու:

Սահմանը քաշքին հոգացողութեամբ առաջնութիւն է իր մաս թիւն ըստունավելու բառ բար թիւը 36,602 է, որն այլ 31,602 քաշքին եամբուր հօգացած հրապարակութան անդեր կը սորտին: Այս 36,602 սորտոցները՝ իրենց հասակին ու մերժ կողմնունք առանձի կը բարեն ն: 4460 չափահան մարդ, 500 չափահան կիւն, 16,828 գլուխ միջնորդ առասուիրեք առարկան մանչ արց, ու 14,814 ույլշափ տարեկան ադրբեյ:

Առաջի 1830 միլ սորտոցներուն թիւը կը կմէ է կրկնարութիւն եղած է: 1830 միլ Մերկանիրեք 30 միլ առաջ է այս գլուխ միջնորդ առասուիրեք առարկան մանչ արց, ու 14,814 ույլշափ տարեկան ադրբեյ:

Ապահով է որ առ մեծ տարրերութիւնը՝ 1833-ին
առ մեծ 1222/2 առ մեծ 1222/2 առ մեծ 1222/2 առ մեծ 1222/2

Համեմատած աշխատավորության պահանջմանը միակ առաջարկը է համարվում համարակալած աշխատավորության սահմանադրությունը:

Անհատական (առանձնավոր, Individual) եղանակը, որ է՝ տղաք մշտիկ մշտիկ առջև, ու առնայի և առն մեջու հետ զիտու իր պայմանը մինչընդ 1680 բար նախանձնու զպրատանց մեջ կ ործածած մի միջանական եր. բայց անկատարութիւն անձնու եղաք՝ սնիկ եղաքը բարօրակին մերժուելու. Հիմա գարբար զպրատանց մեջ կ ործածած առողիքութելու եղանակը՝ Կամ Միամական և Կամ

Փափոխ (իրեւալարք, Մատվեյ): Գոփին Եղանակ
ործածով 87 գպրասուն կայ, որն էջ 15,965
որփող կայ, ու 61 միանական Եղանակ ունեցող
գպրասուներ, որնք 15,637 աշխեր ունեն:

Ոյսանական եղանակին ուսմանի կը ըլլաց : Ապրվեան
աշեղերտներուն մէջն իսկը մը անձնիք ուներլով ուղ-
ացակի անոնց գուս կու առ եւ աղջկ մը կը սորմեց-
է, առ աշեղերտներին ալ՝ որոնք Բզզարաբը (Mont-
cares) կը բուժին, կ' ի թթան իրենց առած դառն կամ
որովածը՝ դառ կու առն որից աշեղերտներուն, որոնք
որեաց յատ աշազի մասնեանը համեման՝ պայեալի
անհերու բառնուած են : Առ եղանակը՝ աշխարհա-
ուն անձնաց ձեռօք կատալուրուած գորոցներուն
և ընդհանուր զործածուածն է : Խսկ միաժամական

լաւակը վտակումներու ձեռք և զամ զպրատան մը
իմայն եղուսուին է: Աս եղանակին համեմու դպրա-
ռուն մ'աշելքաները կրենց կարօղութեանը նայե-
ով այցելոց զասակարգերու կամ տարիմաններու.

Կը բաժնուին, ու վարդիոց մի եւ նայն գասահարդի տողը՝ մէկն զա կու առ:

183,929 փարզետներաւ. Եւ առաջնական համարէ, 198,533ն այլ տեղայն եւ ուրիշ նիւթական բաներան համար։ Ըստ թույն մէջ 1819ին ծախքէն 45,190 դրամք առելիք է, որուն պատճառն է 8 նոր գործառուն դրուիթը — մէկ որ առ 382,562 դրամքը՝ ան 65 զորացածոց մասն ու աղջիկ աղջոց թույն վրայ բաժնենքը՝ պահին 13,205 աղջոց վրայ, իր առ անելիք որ առէն մէկ աշկերտի միջն ծախքը 28 դրամք, 95 սոնդիլու է։

Միամական եղանակ ունեցալ 61 դրույց՝ հօք.
թէ մասն ու թէ աղջիկ ապօք համար է։ Դասիքը
336,549 ֆրոնք է, 113,610 ֆրանք՝ անձանց ու
198,548 ֆրանք՝ միթակոն պիտօքից համար։ —
Ես 336,549 թիւը, որուն 13,487 առ առիւած է-
յաւ, աշխերաներուն 13,487 թուզյն բաժնեկա ըլ-
լանք՝ ամէն մէկ աշխերոն 25 ֆրանք, 40 տասնին
կիւնաց։

Անացած նոյն եղանակից բռնող շափահասները
Յ պարզաց համեմ դրուած բոլոր ծափքը՝ ձե՛, 790
ֆրանք է, աշակերտաց թիւը 2,200, ուստի ամեն
մեկ աշակերտացին ճախքը՝ 15 ֆրանք, 80 ամսովիմ։
Քիչ մը մեր մերը բախք որ փոփօխ եղանակից ծափ-
քը յայտնապես քիչ է, բայց թէ որ մենցուկ հիմն
դրաւած հաշիմները գիտենք՝ քաղցիներ կը աւելունք
որ հայութեագրին մէջ ամեն մեկ աշկերտին միջն
ծափքը շարժուհաներու դպրոցաց մէջ երկու և
պատակին այ գրեթէ նոյն է, իսկ անշափահաս
դպրոցաց մէջ փաթուն եղանակինը՝ իւրաքանչիւր աղու
փոյ Յ ֆրանք ու 91 ամսովիմ աւելի։

Վա անշաւուսորմեթիւնն առաջ կը մեկնուի որ
միասնական հզմնակը բանաղ գովոցաց կառավա-
րութիւնը վանական հզուարչ ու վանագան միաբանու-
թիւնոց քըպիւրու ձևովն է, որտեղ համար քաղաքն
ուրիշ բան չփանքարեր, բայց եթէ առն մէկ եղօքով՝
750 ֆրանք, և առն մէկ քեռ. 600 ֆրանք։ Եսոր
հակառակ աշխարհութան վարժապետերուն վճարու-
1800էն պատուի միջնուկ 2100ի կը լիչ, իսկ վար-

Օբանքի ժամանելու օրը - 1850:

ԳՐԱԴԱՓՈԽԱՐՄԵԱՆ ՀԱՅԵՑՑԵ

Journal of Clinical Endocrinology 2000; 141: 287-293

Лінгвістичний	100	місця	найбільш	144	$\frac{1}{2}$	місця	Французькі	2	місця
Лінгвістичний	100	місця	найбільш	117	$\frac{1}{2}$	"	"	$\frac{1}{2}$	"
Лінгвістичний	300	місця	найбільш	115	"	"	"	2	"
Лінгвістичний	1	місця	найбільш	11-40	$\frac{1}{2}$	"	"	1	"
Лінгвістичний	100	місця	найбільш	260	$\frac{1}{2}$	"	"	2	"
Лінгвістичний	300	місця	найбільш	136	$\frac{1}{2}$	"	"	2	"
Лінгвістичний	300	Французькі	найбільш	138	$\frac{1}{2}$	"	"	2	"
Французькі	300	Французькі	найбільш	138	$\frac{1}{2}$	"	"	2	"
Французькі	300	Французькі	найбільш	117	$\frac{1}{2}$	"	"	3	"
Французькі	117	Французькі	найбільш	24	1-382	-284	Французькі	1	"
Французькі	117	Французькі	найбільш	81	"	"	"	2	"